

РЕГИОНАЛНИ ЦЕНТАР ЗА ТАЛЕНТЕ ВРАЊЕ

СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ
STRUCTURE OF THE POPULATION OF THE MUNICIPALITY OF
VLASOTINCE

Аутор:

МИЛАН КОЦИЋ,

ученик 3. Разреда Гимназије „Стеван Јаковљевић“

члан ФДВ „Христифор Црниловић-Кица“ Власотинце

Ментор:

ГОРИЦА МИЛОВАНОВИЋ,

професор географије

СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ
STRUCTURE OF THE POPULATION OF THE MUNICIPALITY OF
VLASOTINCE

Аутор:

МИЛАН КОЦИЋ

Ментор:

ГОРИЦА МИЛОВАНОВИЋ, професор географије

Резиме: Структура становништва подразумева поделу становништва по одређеним карактеристикама: полу, старости, раси, вери, образовању, економској активности... Негативан природни прираштај, миграциони процеси, апсолутно смањење становништва, као и демографско пражњење читавог брдско-планинског простора довели су до формирања веома неповољних структура становништва услед чега ће се и даље наставити демографска ерозија простора, што указује на неопходност стварања услова за бржи економски развој. Овај рад представља мој допринос у решавању демографских и економских проблема. Кључне речи: становништво, структура становништва, образовање, економска структура, општина Власотинце, демографија.

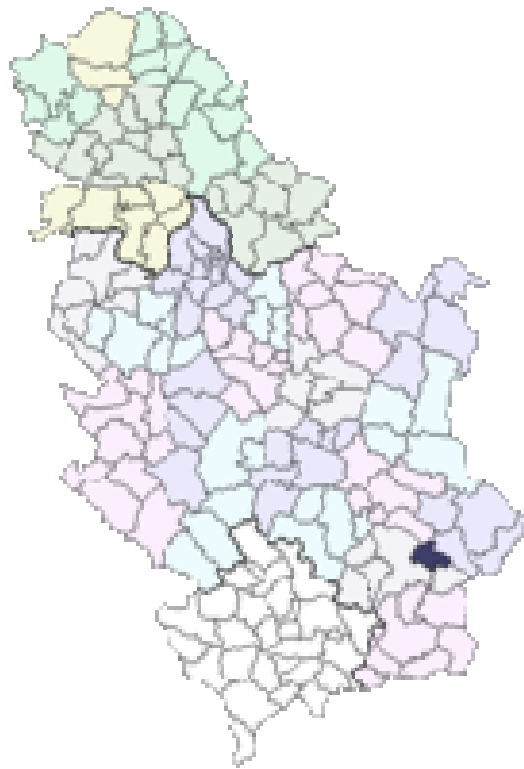
Abstract: Population structure involves the division of the population according to certain characteristics: gender, age, race, religion, education, economic activities... Negative population growth, migration processes, the absolute reduction in the population and depopulation of the entire mountainous area led to the formation of very unfavorable structure due to which the population will continue to demographic erosion of the area, indicating the need to create conditions for faster economic development. This work is my contribution to solving the demographic and economic problems. Key words: population, population structure, education, economic structure, municipality of Vlasotince, demography.

УВОД

Због свог значаја становништво проучавају бројне науке, али да би се вршила нека озбиљнија истраживања и претпоставиле будуће промене становништва мора се прво установити његова структура. Структура становништва подразумева поделу становништва по одређеним карактеристикама: полу, старости, раси, вери, образовању, економској активности. У зависности од различитих карактеристика постоје два типа поделе: биолошке структуре и друштвено-економске структуре. У овом раду ће бити речи о структури становништва и њеном значају за развој општине.

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ

Као један од битнијих фактора за развој и структуру становништва ма ког дела неке територије истиче се њен географски положај. Општина Власотинце простире се у југоисточном делу Србије, у источном делу Лесковачке котлине и административно припада Јабланичком округу. Смештена је у сливу средњег и доњег тока реке Власине, на обронцима Суве планине, Крушевице, Чемерника и Острозуба. Граничи се са четири општине: на северу са општином Гаџин Хан, на североистоку са Бабушницом, на југоистоку са Црном Травом и на југозападу и западу са Лесковцем. Територија општине се простире на површини од 308 км². Просечна густина насељености на нивоу општине износи око 99 ст/ км². Територија општине обухвата 47 катастарских општина. Највеће насеље Власотинце, уједно је и административно-управни, привредни и културни центар општине и у њему живи 15 830 становника.

Слика 1: Положај општине Власотинце

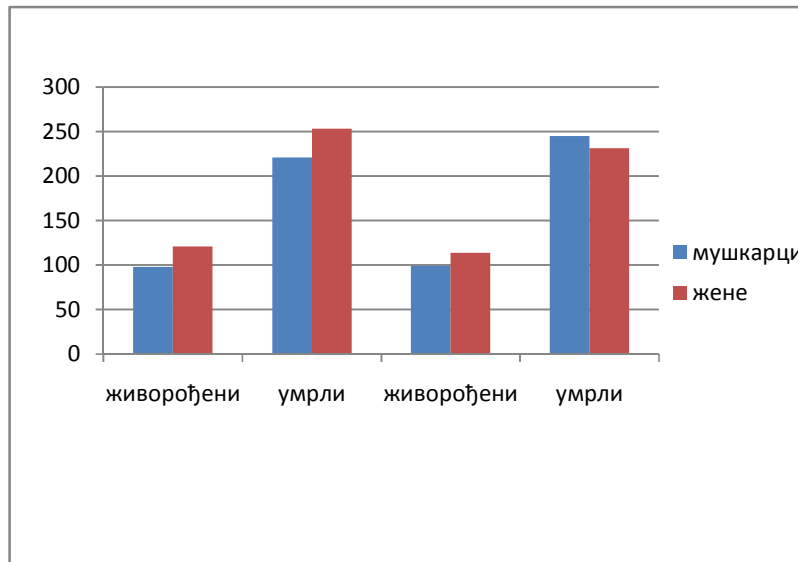
Picture 1: The position of Vlasotince

БИОЛОШКЕ СТРУКТУРЕ СТАНОВНИШТВА

У основи биолошке структуре налази се састав становништва према полу у старости. Полна и старосна структура подразумевају удео становништва у појединим старосним групама и пропорцију мушког и женског становништва. Оне су значајне не само за репродуктивну способност, него и за економску и војну моћ.

полна структура

Полни састав становништва показује бројчани однос мушког и женског становништва, а формира се рађањем деце различитог пола. Полна структура зависи од наталитета, морталитета, миграција и ратова. Иако се у глобалу рађа више дечака него девојчица тај однос се временом изједначи због различите смртности мушкараца и жена, а поготово у нашим крајевима тај однос је поремећен због честих ратних сукоба у којима учествује махом мушко становништво. По попису становништва из 1991. године у општини Власотинце живело је 34.302 становника/ца. Укупан број жена био је 17.286, док је 17.016 становника било мушкараца. На следећем попису становништва из 2002. Године примећен је пад у броју становника док је однос жена и мушкараца остао приближно исти, у општини Власотинце живело је 33.312 становника/ца. Укупан број жена био је 16.632, док је 16.180 становника било мушкараца. Према новим статистичким подацима види се тренд смањења броја становника општине за готово читавих 11%. По попису из 2011. године у 48 насеља на територији општине Власотинце у 9.133 домаћинства живи 29.893 становника/ца. Од тог броја, жена је 14.882, а мушкараца 15.011. 651 лице живи у иностранству што укупно чини 30.397 становника/ца. После Другог светског рата број жена је увелико превазилазио број мушкараца, али се временом тај однос смањивао да би по последњем попису 2011. године број мушкараца био већи од броја жена. Разлог томе је тај што у последње време није било већих ратова, а продужен је и животни век па се услед већег броја рођене мушке деце тај однос мења.

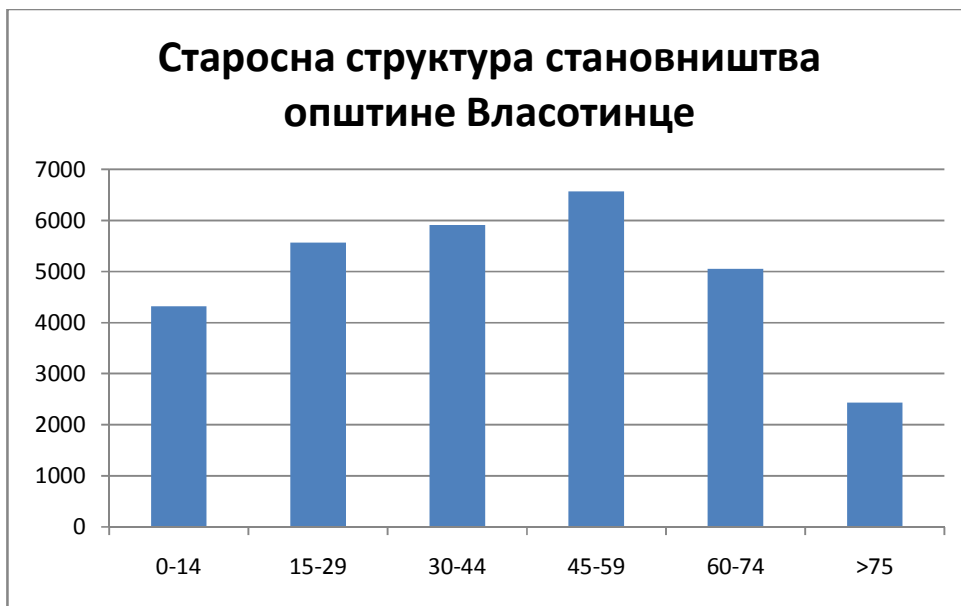

Слика 2: Број рођених и умрлих по полу током 2010. и 2011. године

Picture 2: Number of births and deaths by gender during 2010. and 2011.

старосна структура

Старосна структура је најважнији показатељ виталности и биодинамичке снаге становништва неког подручја. Представља удео младог односно старог становништва у укупној популацији. Становништво се према старосној структури може поделити на младо(до 19 година), зрело(од 20 до 60 година) и старо(изнад 60 година). Општина Власотинце као и већина општина у Србија захваћена је демографском старошћу, односно повећан је удео старог становништва. Разлог томе је низак наталитет, миграције младог становништва и повећан животни век те су многа села у општини насељена искључиво старим становништвом. Просечна старост становништва је 42 године. У старосној структури становништва значајно је повећан удео старачког становништва. Међутим најзабрињавајуће је то што је број младог становништва до 20 година скоро једнак броју становништва изнад 65 година. Процент становништва старијег од 50 година у општини Власотинце износи чак 36,16%, док је проценат становништва старијег од 65 година 18%. Села Јаворје (14 становника), Тегошница (3 становника), Козило (8 становника), Горња Лопушња (67 становника) села су са готово 100% уделу старог становништва.

Слика 3: Дијаграм старосне структуре становништва општине Власотинце

Picture 3: Diagram of the age structure of the population of the municipality of vlasotince

Број становника(2002)	Општина Власотинце	Округ Јабланички	Република Србија
Број становника до 15 година	5 511	39 930	1 176 770
Број становника 15-65 година	21 777	157 764	5 032 805
Број становника изнад 65 година	6 024	43 225	1 288 426

Табела 1: Старосна структура општине Власотинце 2002. Године

Table 1: Age structure of the municipality of Vlasotince in 2002.

ДРУШТВЕНО-ЕКОНОМСКЕ СТРУКТУРЕ

етнички, верски и језички састав становништва

Иако је Србија позната по својој етничкој разноликости, општина Власотинце је изузетак јер у њој апсолутну већину чине Срби. Према подацима пописа из 2002. године, етничку структуру становништва општине већински су чинили Срби -32.858 (или 98,63%), 277 становника (0,81%) изјаснило се као Роми, а преосталих 0,5% становништва чинили су Македонци, Хрвати, Црногорци, Мађари, Румуни и неопредељени.

По подацима новог пописа становништва из 2011, од укупног становништва у општини (29.893), 28.613 (или 95.71%) је Срба, Рома има 691 (или 2.31%), Македонаца 23 (или 0.07%), а преостало становништво (1.91%) чине Хрвати, Црногорци, Бугари, Власи, Мађари, Муслимани, Руси, Румуни, Словаци, Украјинци. Чак 344 становника општине се није изјаснило о својој етничкој припадности. Главна разлика између два пописа јесте у томе што се број Срба смањио, док се број Рома повећао па је укупан проценат Срба у општину нешто мањи него по попису из 2002. године. По верској структури општина Власотинце је такође јединствена јер апсолутну већину чини православно становништво (97%), а присутан је мали број католика и муслимана.

Пошто је општина етнички и верски хомогена немамо сукобе на етничкој и верској бази те се општина по том смислу може сматрати повољном за живот. Што се тиче језичке структуре, на више од 98% становништва матерњи језик је српски, само у малом проценту имамо становнике чији су матерњи језици ромски, македонски или пак хрватски.

укупно	Срби	Бугари	Македонци	Роми	Румуни	Хрвати	Црногорци	непознато	Нису се изјаснили	остали
29893	28613	4	23	691	10	11	14	151	344	32

Табела 2: *Етничка структура становништва општине Власотинце*

Table 2: *Ethnic structure of the population of the Municipality of Vlasotince*

економске структуре становништва

Економске структуре становништва представљају састав неког становништва према његовим економским карактеристикама. Представљају јасан показатељ привредног, а самим тим и укупног друштвеног развоја неке средине. Радно способно становништво општине чини 65,6% укупног становништва општине. Велики проблем у општини представља и незапосленост која је 16,6% становништва. У општини је 2011. Године било више незапослених него запослених: 6019 незапослених и 5045 запослених. Највише незапослених било је у старосној групи од 30-54 године, чак 64%. У броју запослених у општини Власотинце жене чине 47% од укупног броја запослених и 46% од укупног броја регистрованих незапослених и пропорционално мање учествују у свим старосним групама у укупном броју незапослених. Запосленост на територији општине Власотинце, далеко је испод републичког просека. Највећи број запослених ради у делатностима терцијарног сектора (31%), затим у секундарном (22%) и примарном сектору (1,2%). Основна делатност примарног сектора је пољопривреда. Учешће пољопривредног у укупном становништву износи 25,3%, док је учешће његовог активног дела у укупном активном становништву 32,3%. Међу делатностима секундарног сектора највећи удео има прерађивачка индустрија (19,9%). У оквиру делатности терцијарног сектора најзаступљеније је образовање (8,8%), затим здравство (6,2%), трговина (4,8%), државна управа (3,8%) и комуналне делатности (1,9%).

Број запослених 2011.	5045
Број запослених у привредним друштвима, организацијама...	2907
Запослених у пољопривреди, шумарству, рибарству	35
Запослених у индустрији, рударству, енергетици и грађевини	1265
Запослених у услугама	1606
Просечне зараде (РСД)	22 061

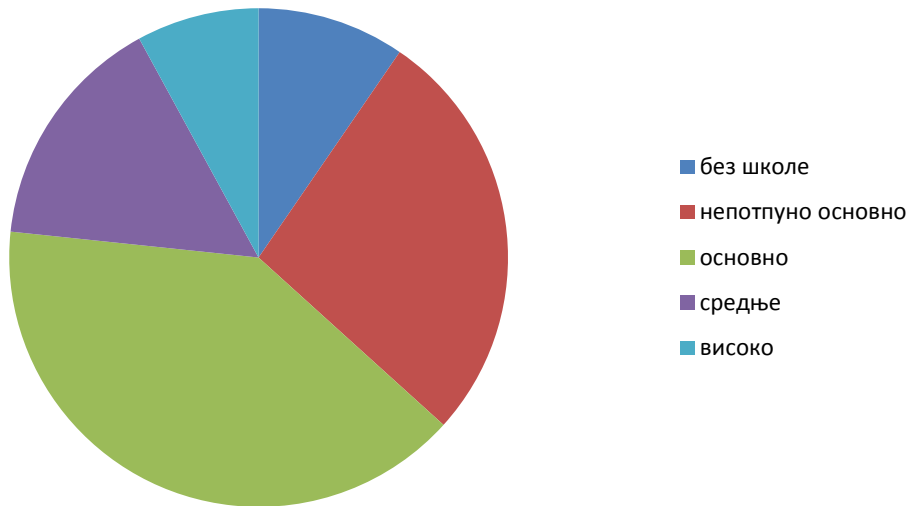
Табела 3: Однос број запослених и незапослених становника по сектору и просечна зарада 2011. Године

Table 3: The ratio of the number of employed and unemployed population by sector and average earnings in 2011.

образовна структура становништва

Образовна структура подразумева писменост и школску спрему. Она нам даје увид у каквом је стању образовање, а затим се на основу резултата праве планови за побољшање ситуације. Писменим се сматрају особе које знају да читају и пишу. Најчешће се разликују три ступња образовања: основно, средње и високо. Без школе је 1470 становника општине и то углавном старија популација и Роми. Непотпуно основно образовање имају 4167 људи, а основно образовање имају 6137 људи. Средње образовање поседују 2363, а високо образовање 1223 становника.

Образовна структура

Слика 4: *Образовна структура становништва општине Власотинце*

Picture 4: *Educational structure of the population of the Municipality of Vlasotince*

Образовање је веома битно за човекову економску будућност. Током протеклих деценија дошло је до значајног побољшања образовног састава становништва, али се треба још пуно тога учинити да би дошли до жељеног нивоа.

ЗНАЧАЈ СТАНОВНИШТВА И МЕРЕ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ДЕМОГРАФСКЕ И ЕКОНОМСКЕ СЛИКЕ ОПШТИНЕ ВЛАСОТИНЦЕ

Становништво је у својој двострукој улози, као произвођач и као потрошач, један од основних покретача развоја. У улози произвођача, становништво као носилац не само рада него и знања и вештина постаје основни развојни ресурс сваког подручја, па тако и општине Власотинце. На тој основи могу се темељити предвиђања будућих демографских кретања, а на основу тога њихов утицај и значај за општа друштвена и економска кретања. Најтеже је

свакако у планинским селима у којима становништво нема сталних прихода већ се ослања на недовољно развијену пољопривреду и сточарство. Чак и већи проблем од смањеног наталитета представљају миграције. Разлог томе је тај што је становништво тих села веома старо тако да нема довољан број младог, репродуктивног становништва. Па

Слика 5: Жељена слика из породилишта

Picture 5: The desired image from maternity

се у решавању проблема мора почети враћањем тог слоја становништва у свој завичај. Треба се осигурати посао свим оним младим људима који су основали породицу, затим подстицајне економске мере које ће, поред повећања износа за дечји додатак, обухватити посебна буџетска давања трајног карактера за рођење трећег и четвртог детета. Из буџета треба издвајати средства и за незапослене мајке, а формирати посебан фонд из кога би се одобравали повољни кредити за младе брачне парове са децом, намењени решавању њиховог стамбеног питања или запошљавању. Треба предвидети и пореске олакшице за обућу, одећу и друге производе за децу. Треба се помоћи сваком ко жели да започне свој приватни посао, треба се посебно у планинским пределима улагати у развој туризма. А наравно да се посебна пажња посвети и младим образованим људима у смислу добијања сигурног запослења, а добрим студентима се требају омогућити стипендије. Такође се требају омогућити пореске олакшице за

потенцијалне инвеститоре, као и за мале и средње предузетнике. Треба се радити на изградњи инфраструктуре и унапређењу постојећих спортско-рекреативних објеката, смештајних капацитета и културно-историјских споменика. Све су ово мере које треба предузети да би се уопште дошло до неког позитивног помака, мада се не може очекивати нагла промена, за почетак би било довољно повећати natalitet и смањити одлазак младог становништва и незапосленост. Искрено се надам да ће надлежни за ове проблеме предузети одговарајуће мере, јер чекања више нема.

Слика 6:Породица-стуб друштва

Picture 6: The family-pillar of society

ЗАКЉУЧАК

Определио сам се за ову тему из више разлога, али пре свега да додатно укажем на озбиљне демографске и економске проблеме општине Власотинце, као и да дам свој допринос у њиховом решавању. Надам се да ћу овим радом утицати да се поправи демографска и економска слика Власотинца, а помак на локалном нивоу ће се одразити и на нивоу државе. Методе: истраживачки рад на терену, анализа и синтеза добијених и постојећих података.

ЗАХВАЛНОСТ

Након завршетка рада осећам потребу да се захвалим ментору Горици Миловановић која ми је обезбедила потребан материјал и помогла у изради рада, као и радницима у Општини и библиотеци који су такође обезбедили материјал и битне статистичке податке и тиме допринели реализацији рада.

ЛИТЕРАТУРА

1. Вукмировић Д., Милојић А., Станчић К. *„Општине и региони у Републици Србији“*, Републички завод за статистику, Београд, 2012.
2. Др Саша Кицошев, Др Петар Голубовић *„Геодемографија“*, ПМФ, одсек за географију
3. Ђорђевић М., Илић М., Ранђеловић М. *„Стратегија локалног одрживог развоја општине Власотинце 2012-2016.“*
4. Шушулић Ж., Такић С., Валчић Т. *„Власотиначки Зборник“*
5. www.vlasotince.rs